Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for
authors and subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Om nogle ny Findesteder for Tertiærforsteninger i Jylland

J. P. J. Ravn

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: J. P. J. Ravn (1912) Om nogle ny Findesteder for
Tertiærforsteninger i Jylland, Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 34:3,
367-368, DOI: [10.1080/11035891209448699](https://doi.org/10.1080/11035891209448699)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035891209448699>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is

expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at
<http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

Inciniola pumila GOLDF., *Pleuromya Förchhammeri* LGN., *Dentalium etalense* TERQUEM et PIETTE, *Pleurotomaria expansa* SOW., *Trochus laevis* v. SCHLOTH., *Acteonina Nathorsti* MEG., *Aegoceras centaurus* d'ORB., var. *bornholmiensis* n. var., *Belemnites acutus* MILL., *B. paxillosus* v. SCHLOTH.

Af dessa fossil skola särskildt framhållas dels *Myoconcha*-arterna, som förekomma tämligen talrikt och äro mycket karakteristiska, så att förf. gifvit det lag, där denna fauna är funnen, namnet »*Myoconcha-banken*» i analogi med de benämningar, som LUNDGREN och MOBERG infört för de nivåer af Skånes Rät-Lias, som innehålla djurfossil, dels ammoniten, som visade sig i någon mån afvika från *Aegoceras centaurus*, hvarför den uppställdes såsom var. *bornholmiensis* af den nämnda arten, som är karakteristisk för den näst lägsta zonen i mellersta Lias, samt slutligen otoliterna.

De här förekommande otoliterna äro de äldsta hittills funna öronstenar af fiskar och afvika rätt betydligt från både de recenta, de tertiära och de i kritan förekommande,¹ i det att utgångspunkten för tillväxten ligger i ett af hörnen och icke i midten samt ytan icke är så differentierad som hos dessa. Hos de recenta fiskarna finnas otoliter af mera kompakt natur endast hos benfiskarna. I *Myoconcha-banken* finnas af fiskar en hel del *tänder*, af hvilka den långt öfvervägande delen härröra från hajar. Förf. lämna frågan, från hvilka fiskar dessa otoliter leda sitt ursprung, tills vidare öppen.

Denna bildning parallellisera förf. närmast med *centaurus*-zonen i nordvästra Tyskland och anse den yngre än lagren vid Kurremölla, MOBERGS Cardiumbank, d. v. s. yngre än något lag af Skåne Rät-Lias.

I en tabell uppföras alla fossilen och dessas förekomst på andra ställen i Skåne och på Bornholm samt i nordvästra Tyskland och England.

K. A. G.

RAVN, J. P. J. Om nogle ny Findesteder for Tertiærforsteninger i Jylland. Medd. Dansk geol. Forening. Nr. 15. Bd 3. sidd. 331—336. Kbhvn 1909.

Förf. omtalar några fyndorter för tertiärfossil i Jutland, som blifvit kända efter hans monografi öfver molluskfaunan i Jyllands tertiär.

Från Aaby Mark väster om Aarhus angifvas ett större antal fossil från mellersta och öfre oligocen, från Hesselbjerg tegelbruk, OSO om Bjerringbro station, omtalas mellersta oligocen samt från Vildsund tegelbruk på västra sidan af Mors dels en svart glimmerhaltig lera med säkra öfre oligocenfossil, som synes nära öfverensstämma med glimmerleret vid Silstrup på andra sidan Limfjorden, och dels en grönaktig, mycket glaukonithaltig lera. Lagringsförhållandena mellan dessa båda lerarter voro ingalunda klara, och i den gröna leran funnos icke tillräckligt af

¹ STOLLEY har senare i nordvästra Tysklands Dogger funnit otoliter af samma typ och haft tillfälle att studera deras organisation; han inför benämningen *Archæotolithus* för denna typ af otoliter.

fossil för en säker ålderbestämning; dock anser förf. det vara sannolikast, att också denna lera är öfre oligocen.

K. A. G.

HARTZ, N.: Bidrag til Danmarks tertiære og diluviale Flora.

8:o. 292 sidd. (inkl. engelsk resumé), med 34 textfigurer samt 1 atlas om 13 taflor. — Köbenhavn 1909. Gradualafhandling samt D. G. U., II Række, Nr 20.

Efter en inledande öfversikt af Danmarks genom litteraturen kända mesozoiska och tertiära flora framlägger förf. i bokens första tredjedel resultaten af sina egna undersökningar öfver floran i landets växtförande tertiära bildningar: den gammaleocena cementstenen och de miocena brunkolen, den förra uteslutande på grundvalen af äldre material ur Mineralogisk Museum. Rörande de senare meddelas bl. a. ett stort antal äldre och nyare borrhningar. Den af 21 högre växter (däraf 9 konstaterade blott genom G. LAGERHEIMS pollenundersökningar) samt 71 alger bestående brunkolsfloran beskrifves detaljeradt; och tack vare fynden af typisk sötvattensgyttja — med rester af högre insjöväxter (*Hydrocharis tertiaria*) samt utpräglade sötvattensalger (*diatomacæer*, bestämda af E. ØSTRUP, äfvensom den från postglaciala gyttjor välbekanta *Botryococcus Braunii*, bestämd af LAGERHEIM) — har författaren för första gången för Danmarks vidkommande empiriskt fastslagit brunkolens karaktär af supramarina, autochtona bildningar, fullt analoga med de postglaciala torfmossarna. Åt analyser och bestämningar af brunkolens bränslevärde samt diskussion af deras användbarhet ägnas ej mindre än 14 sidor.

Af obetingadt största betydelsen för skandinavisk geologi äro kapitlen om Danmarks äldre kvartärflora.

De sedan gammalt från Danmark och Skåne kända »Rav-Pinde-lagens» fossilinnehåll utgör af allt att döma resterna af Skandinavien's äldsta kvartära vegetation, af hvilken vi nu tack vare HARTZ'S omsorgsfulla undersökning fått en rätt fyllig bild. »Rav-Pinde-lagen» innehålla en blandning af kvartära och tertiära arter (bland de senare 9 arter *Carpolithes*, *Stratiotes Kaltennordhemensis* och *Vitis teutonica*). Bland de förra återfinnes flertalet af den nedannämnda interglaciala florans karaktärsarter. Om också sålunda »Rav-Pinde-lagens» flora är ganska heterogen och en större eller mindre del af fossilen antagligen befinner sig i sekundärt läge, står det dock fast, att den regelbundna förekomsten af tertiära arter, hvilka hittills icke träffats i de säkert interglaciala (yngre) aflagringarna, bestämdt angifver allra äldsta kvartärtid såsom »Rav-Pinde-lagens» bildningstid. Då dessa därtill mestadels förekomma såsom block i den undre, direkt på berggrunden hvilande bottenmoränen, t. ex. i Köpenhamnstrakten (jämte block af lera och gyttja, hvilken senare liksom »Rav-Pinde-lagen» bl. a. innehåller tertiär ved och *Picea*) samt i Vendsyssel, hade det måhända varit berättigadt att med ännu större bestämdhet, än hvad HARTZ gjort, understryka USSINGS förmodan af 1904, att »Rav-Pinde-lagen»